

20. 4. 2015

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Majetkový „cloud“ aneb Svěřenské fondy po Česku

Pojďme se společně podívat blíže, co svěřenský fond vlastně je a jak funguje.

Přestože je výše uvedený institut součástí českého právního řádu již více než rok, informace, které se o něm za tu dobu dostaly mezi laickou ale i odbornou veřejnost, jsou často velmi povrchní. Až příliš často zjišťuji, že o podstatě a smyslu svěřenských fondů se toho ví pramálo, mnozí nevědí ani to, že nějaké svěřenské fondy vůbec existují. To se, bohužel, týká rovněž profesí, u kterých by našinec přinejmenším elementární znalost očekával. Obávám se, že podobně tomu může být i s řadou dalších novinek, které do právní a obchodní reality české kotliny přinesl nový občanský zákoník (NOZ).

U E L T Z H Ö F F E R · K L E T T · J A K U B E C
& P A R T N E Ř I
A D V O K Á T N Í K A N C E L Á Ř

Přirovnání svěřenského fondu ke cloudu, odborníci z IT stejně jako kolegové právníci mi jistou míru zjednodušení jistě prominou, jsem při jednání s klienty s úspěchem použil již několikrát. Zkusím tedy totéž zopakovat i na tomto místě, abychom si přiblížili, co svěřenský fond vlastně je a jak funguje.

V poslední době jsou často slyšet hlasy, že svěřenské fondy jsou jen dalším nástrojem pro ukryvání majetku a jako takové by se měly regulovat a nejlépe zcela zrušit. Jistě nelze vyloučit, že svěřenský fond (stejně tak jako struktura s.r.o., různé offshore holdingové struktury a mnohé další nástroje) nelze využít či zneužít k nekalým účelům. Není to však svěřenský fond, kdo resp. co je špatné údajně již z povahy věci, nýbrž jeho uživatel. Podobně jako střelné nebo jiné zbraně, nebo slovy trestního zákoníku jakýkoliv předmět resp. „*cokoliv, čím je možno učinit útok proti tělu důraznějším*“ (např. také masivní svícen, automobil atd.). Ekonomický a historicky osvědčený účel svěřenského fondu je ochrana majetku, jeho soustředění a zajištění jeho úspěchu podle předem určených pravidel.

Účel a struktura svěřenského fondu

Svěřenský fond tvoří určitá množina majetku, který dosavadní vlastník (zakladatel svěřenského fondu) ze svého majetku vyčlení a svěří správci svěřenského fondu za určitým účelem. Je to podobné, jako když na svém počítači uploadujete data do tzv. *cloudu*, tedy situace, kdy vaše data jsou fyzicky uložena někde mimo počítač uživatele na úložišti provozovaném někým jiným, a to zpravidla proto, aby uživatel měl k těmto datům přístup kdykoliv a odkudkoliv. Zde však současně narážíme na další charakteristické prvky svěřenského fondu, které jej od datového cloudu významně odlišují.

Podstatným znakem svěřenského fondu je to, že majetek do něj včleněný (vložený) přestává být majetkem zakladatele (vkladatele), který tak o své vlastnické právo přichází a sám s takovým majetkem nemůže dále nijak přímo nakládat. Držba a správa majetku přechází na správce svěřenského fondu, který se však nestává jeho vlastníkem. Takže majetek ve svěřenském fondu se

jakoby vznáší mimo vlastnické vztahy. Ano i ne, ale hlavně pouze dočasně. O tzv. *beneficientovi* ovšem až za chvíli.

Ve statutu svěřenského fondu zakladatel určí, jakému účelu má ten který svěřenský fond resp. majetek v něm sloužit. Jeho účel může být veřejně prospěšný (např. zřizování a provoz nemocničních či pečovatelských zařízení, financování stipendijních programů, muzejních sbírek či galerií apod.), anebo soukromý, tedy ku prospěchu určité osoby (její rodiny), na něčí památku nebo i za účelem investování pro dosažení zisku. Veřejně prospěšné svěřenské fondy lze s jistou mírou nepřesnosti připodobnit doposud známým nadacím resp. nadačním fondům. Privátní svěřenské fondy se však zdají být větší neznámou, byť z hlediska historického vývoje se právě pro soukromé účely svěřenské fondy, v zahraničí známé jako trusty, zrodily.

K čemu tedy může být svěřenský fond dobrý? Poněkud sterilní odpověď by mohla znít, že k uchování a zajištění sukcese majetku. V nedávné historii bychom našli celou řadu příkladů, jak např. významní průmyslníci a obchodníci vytvořili velké bohatství a jimi získaný majetek vložili do různých trustů tak, aby tento majetek mohl přetrvat jejich vlastní existenci, jakož i případné spory o dědictví mezi jejich potomky a příbuznými. Vytvořili tak majetkový odkaz, který nezřídka slouží k zajištění nejen jejich rodiny a dětí, ale mnohdy i k dalším filantropickým cílům. Vyčlenění různých částí majetku do různých svěřenských fondů nebo i jiných struktur pomáhá, zejm. u rozsáhlejších majetkových souborů, efektivnější správě majetku, nezřídka motivované také finanční úsporou.

Z pohledu české právní úpravy (stejně jako těch zahraničních) není rozhodující, jak rozsáhlý majetek do svěřenského fondu vložíte. To, co dělá svěřenské fondy smysluplnými, je jejich účel a opravdu vysoká míra flexibility jejich vnitřního uspořádání. Záleží totiž pouze na zakladateli, koho pověří správou svěřenského fondu (zde záleží opravdu na důvěře, odtud z angličtiny „trust“) a jak široké mu svěří pravomoci. Ve statutu svěřenského fondu může zakladatel velmi konkrétně nadefinovat co, kdy a jak se má s majetkem resp. jeho výnosem stát, nebo naopak dát svěřenskému správci více či méně volnou ruku, aby o tom v souladu s účelem svěřenského fondu rozhodl sám. Bude samozřejmě záležet na tom, zda zakladatel svěřenského fondu sleduje např. zajištění svých dětí na studiích, předejití rodinných sporů o dědictví či pokračování obchodní činnosti jeho společnosti v době, kdy sám chce odejít do ústraní, ale nemá vlastního následovníka, kterému by svoje podnikání předal.

Právo na plnění ze svěřenského fondu (ať již z vytvořeného zisku nebo z vlastní majetkové podstaty) lze vázat na různé podmínky, takže zakladatel při důkladném uvážení a správném nastavení může velmi precizně určit, kdy například jeho zatím nezletilí synové jako tzv. *beneficienti* budou mít možnost nabýt podíly na firmě, kterou jejich otec založil a úspěšně rozvíjel, pokud sami osvědčí, že dokáží splnit otcovy představy o tom, jak by se měli o firmu dále starat. Svěřenský fond však v moderní době nalezne nezřídka uplatnění u rodin se složitějšími vztahy, např. má-li jeden z partnerů děti z dřívějšího vztahu a chce je majetkově zajistit vůči novému partnerovi. Beneficientem tak může být kterákoliv osoba, kterou zakladatel při založení svěřenského fondu určí nebo jejíž určení případně svěří svěřenskému správci.

Využití svěřenských fondů v praxi

Možnosti uplatnění svěřenských fondů jsou velmi široké a varianty jejich vnitřního uspořádání ještě bohatší. Meze se tu prakticky nekladou. Právě proto je třeba také zvážit možné důsledky a přemýšlet do budoucna. Svěřenský fond se zpravidla konstituuje na dlouhou dobu (desetiletí) a je proto velmi důležité vzít v potaz celou řadu významných okolností a zohlednit možné překážky či rizika, které v době zakládání svěřenského fondu nemusí být zřejmé. Pomoc zkušeného odborníka se pak skutečně vyplatí, neboť neuvážené kroky zde mohou mít závažné následky.

V mnoha zemích světa se institut trustu těší velké oblibě a je hojně využíván. Nejinak tomu může být

i u nás, přičemž zkušenosti ze zahraničí jsou nejen vítanou inspirací, ale i měřítkem úspěchu trustů jako takových. Výhody, které svěřenský fond může nabídnout, jiné právní nástroje nabídnout neumí, nebo je cesta k podobnému výsledku komplikovanější či nákladnější. Společně s kolegy z Asociace pro podporu a rozvoj svěřenských fondů (APRSF), jež sdružuje zkušené profesionály z oblastí právního, finančního, daňového i investičního poradenství, správy majetku a dalších souvisejících oborů, se snažíme poukazovat na nové možnosti, které tento právní institut otevírá. Nepouštíme však ze zřetele ani potřebu vyřešení některých sporných otázek, které se stávající právní úpravou souvisejí. Svěřenské fondy tak, jak jsou v českém právním systému zakotveny, si rozhodně nezasluhují neuvážené zatracování, jehož se jim aktuálně často dostává. Naopak chceme přispět k diskusi a pomáhat hledat vhodná řešení např. v souvislosti s často skloňovanou registrací svěřenských fondů, která však současně nesmí jít proti smyslu a účelu svěřenských fondů jako takových např. tím, že by je „svlékala do naha“. Vyprázdněním smyslu a účelu svěřenského fondu jako nástroje ochrany majetku by zákonodárce dosáhl jedině toho, že by jen dále podpořil vznik trustů nebo podobných struktur v zahraničí. To by ovšem byla pro mnohé zájemce o české svěřenské fondy velmi špatná zpráva.

JUDr. Petr Jakubec,
advokát a partner

[Ueltzhöffer Klett Jakubec & Partneři, advokátní kancelář](#)

Voctářova 2449/5
180 00 Praha 8 - Libeň

Tel.: +420 234 707 444
Fax: +420 234 707 404
e-mail: office@uepa.cz

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. - zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)

- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)
- [Silná koruna: jaké dopady má posilující koruna na české firmy](#)
- [Problematické aspekty změn v úpravě odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 29.: Jednání za s.r.o. – jednatele](#)